

УДК 657.1

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Н. В. Жабровець

студентка 4 курсу, група ОА-41, навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та права

Науковий керівник – к.е.н., доц. О. О. Осадча

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті досліджуються питання сутності організації бухгалтерського обліку, розглянуто теоретичні та методичні аспекти організації обліку фінансових результатів.

Ключові слова: організація бухгалтерського обліку, фінансові результати, прибуток, облікова політика.

В статье исследуются вопросы сущности организации бухгалтерского учета, рассмотрены теоретические и методические аспекты организации учета финансовых результатов.

Ключевые слова: организация бухгалтерского учета, финансовые результаты, прибыль, учетная политика.

The article deals with questions of economic essence of organizations of accounting. The theoretical and methodological aspects of organizations of accounting of financial results are considered.

Keywords: organizations of accounting, financial results, profit, accounting policy.

Сучасний розвиток економіки України характеризується глобальними економічними перетвореннями. Ринкові відносини вимагають перегляду системи бухгалтерського обліку, одним із центральних елементів яких є організація обліку фінансових результатів, яка повинна відповідати принципам чинного законодавства, забезпечувати адаптацію обліку до сучасних умов та враховувати інформаційні потреби суб'єктів господарювання.

Фінансові результати є надзвичайно важливим показником для суб'єктів господарювання, адже в них відображаються всі сторони діяльності підприємств. Від фінансових результатів, їх правильного обліку, контролю та аудиту залежить фінансово-майновий стан та ефективність діяльності підприємства.

У сучасних умовах існує ряд проблем у системі організації обліку фінансових результатів, які призводять до викривлення облікових даних та їх низької якості.

Проблемні питання організації бухгалтерського обліку фінансових результатів розглядали у своїх працях Ф.Ф. Бутинець, Н. Т. Білуха, С.В. Івахненко, Л.І. Лавріненко, С.О. Левицька, Г.Г. Кірейцев та ін. Разом з тим немає єдиного підходу до трактування поняття "організація обліку". При цьому також залишаються нез'ясованими питання організації обліку фінансових результатів, де має місце неузгодженість методичних підходів щодо визначення фінансових результатів в системі бухгалтерського обліку.

Метою статті є висвітлення теоретико-методологічних основ організації бухгалтерського обліку фінансових результатів та розробка практичних рекомендацій з їх удосконалення.

Мета написання статті обумовила виокремлення наступних **завдань**:

1) порівняти трактування поняття "організація обліку" різними науковцями;

2) розглянути особливості організації обліку фінансових результатів з точки зору трьох основних складових: методичної, організаційної та технічної;

3) визначити особливості організації обліку та обґрунтувати важливість його кваліфікованої організації в сучасних умовах розвитку постіндустріального суспільства.

Термін «організація бухгалтерського обліку» вчені трактують по-різному, таким чином єдиного поняття досі не виведено. Проведемо порівняльний аналіз сутності поняття в таблиці.

Таблиця

Трактування терміну «організація бухгалтерського обліку» у наукових джерелах

Автор	Визначення
Ф. Ф. Бутинець	Цілеспрямована діяльність керівників підприємства по створенню, постійному впорядкуванню й удосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів [2, с. 41].
С. В. Івахненко	По-перше, як сукупність із створення цілого – системи бухгалтерського обліку, підтримання та підвищення рівня її організованості, по-друге, як специфічну структуру – бухгалтерію, що є результатом організаційної діяльності підприємства [3, с. 86].
М. Ю. Карпушенко	Система впорядкованих дій зі створення системи бухгалтерського обліку, що включає складання облікових реєстрів і первинних носіїв облікової інформації, облікову політику підприємства організацію облікового процесу [4, с. 6].
М. В. Кужельний	Найефективніше виконання функцій бухгалтерського обліку забезпечується комплексом заходів, які і визначають раціональну організацію обліку [5, с. 302].
В. С. Лень	Сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, підтримання і підвищення її організованості, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, включаючи вибір форм організації та формування матеріального й інформаційного забезпечення облікового процесу [6, с. 6].
С. О. Левицька	Раціональна система відображення операцій і результатів діяльності з урахуванням економіко-організаційних особливостей підприємства, результати впровадження якої гарантують достовірність інформації, їх повноцінність для прийняття оперативних та стратегічних рішень [7, с. 17].
М. С. Пушкар	Передбачає вирішення таких принципово важливих питань як розробка концепції облікової політики підприємства; межі застосування фінансового обліку. Від вирішення цих питань залежить структура обліку, врахування запитів управлінської системи і функціонування інформаційної системи підприємства [8, с. 138].

Таким чином, найчастіше дане поняття розглядається як побудова всієї системи бухгалтерського обліку [2] і зокрема як система управління [3]. Так, Ф.Ф. Бутинець зосереджує увагу на тому, що „бухгалтерський облік являє собою систему”.

Для прийняття ефективних управлінських рішень необхідна достовірна інформація про результати діяльності, сформована з урахуванням специфіки господарювання підприємств та їх організаційної структури. Враховуючи те, що облік є досить непростою системою з різноманітними підходами та складною структурою, відповідно, потребує організації.

Побудова організації обліку фінансових результатів передбачає поділ на певні етапи для розподілу функцій та відповідальності кожного з них.

Проф. Ф.Ф. Бутинець у своїй праці виділяє 3 етапи організації бухгалтерського обліку:

1. *Методичний*: передбачає вибір способів та прийомів, що є основою для таких методів обліку як документування, синтетичні та аналітичні рахунки, подвійний запис, бухгалтерський баланс і звітність, інвентаризація та ін.

2. *Організаційний*: забезпечує організацію процесу управління в бухгалтерії, тобто організацію роботи облікового апарату.

3. *Технічний*: вибір форми обліку, яка найбільш повно характеризуватиме і відповідатиме розміру підприємства та його галузі [2, с. 43-45].

Формування методологічних засад обліку фінансових результатів здійснено з орієнтацією на загальноприйняті принципи обліку, зокрема принципи визнання витрат розглядаються, як правило, у поєднанні із принципами визнання доходу і якісними характеристиками облікової інформації. Зазначений підхід дає змогу об'єктивно відображати реальний фінансовий результат підприємницької діяльності.

Облік фінансових результатів здійснюється на рахунку 79 „Фінансові результати”, на якому збираються всі затрати, доходи (прибутки і збитки) підприємства, які групуються в аналітичному обліку за характером прибутків і збитків [1].

На рахунку 79 „Фінансові результати” обліковуються на окремих субрахунках результати основної діяльності, фінансових операцій, іншої звичайної діяльності.

За кредитом рахунку 79 „Фінансові результати” відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток:

1. Результат операційної діяльності: Д-т 791, К-т 90, 92, 93, 94, 981; Д-т 70, 71 К-т 791.

2. Результат фінансової діяльності: Д-т 792 К-т 95, 96; Д-т 72, 73 К-т 792.

3. Результат іншої діяльності: Д-т 793 К-т 97; Д-т 74 К-т 793.

Фінансовий результат може бути вираженням у вигляді прибутку або збитку. На сьогодні розраховують два види прибутку (збитку):

1) бухгалтерський (обліковий), який визначається у формі № 2 „Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)” як різниця між доходами та витратами за всіма видами діяльності;

2) оподатковуваний (податковий), який визначається в податковому обліку і відображається в Декларації з податку на прибуток підприємства.

Прибутковість діяльності є визначальним фактором фінансової безпеки підприємства, оскільки за рахунок прибутку можна збільшити власний капітал, сформувати достатній резервний фонд, застрахувати основні ризики, розширити виробництво.

При дослідженні впливу методів облікової політики, облікових оцінок на фінансовий результат доведено, що облікова політика сформована адміністрацією підприємства, відкриває можливості для обрання методологічних прийомів, що може радикально змінити фінансовий стан підприємства. Вибір методу амортизації, методу оцінки вибуття запасів, нарахування резерву сумнівних боргів змінює фінансовий стан, що відображений у Балансі (Звіті про фінансовий стан) чи Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід). Важливе місце замає вирішення проблеми доцільності регулювання облікової політики з урахуванням світового досвіду. Адже дослідження чинної практики формування облікової політики щодо організації обліку фінансових результатів свідчить про те, що на підприємствах існують недоліки у розмежуванні організації бухгалтерського обліку та формування облікової політики. Тому необхідно чітко розмежувати питання організації обліку, зміст облікової політики і застосування облікових оцінок [9, с. 85].

Для автоматизації обліку фінансових результатів сьогодні пропонується широкий спектр управлінських інформаційних систем – „Системи підтримки прийняття рішень”(DSS), „Планування ресурсів підприємства” (ERP), „Системи планування ресурсів підприємства, синхронізованого зі споживачами”(CSRP), „Розвинуті системи планування” (APS) та інші. Найпопулярнішою є система підтримки прийняття рішень, тобто комп'ютерна інформаційна

система, що використовується для підтримки різних видів діяльності в процесі прийняття рішень: вибору загальної стратегії, делегування відповідальності, оцінки результатів, ініціювання змін [10, с. 76].

На нашу думку, найбільш сприйнятним різновидом DSS є програма „1С: Підприємство” конфігурації „Бухгалтерія для України” (версія 8.2), що є достатньо поширеною, має найкращі сервісні можливості: зручний інтерфейс, можливість конфігурування для задоволення специфічних потреб обліку, швидкість і оперативність обробки інформації, формування, накопичення та зберігання даних [10, с. 78].

Сформулюємо основні відмінності технології формування фінансових результатів у комп'ютеризованих системах обліку: 1) накопичення і первинна обробка облікових даних про доходи й витрати базуються на використанні комп'ютерів безпосередньо на робочих місцях облікових працівників; 2) обробка даних первинних документів щодо доходів і витрат забезпечує їх введення до електронної бази даних; 3) автоматичне формування регістрів синтетичного й аналітичного обліку доходів, витрат та фінансових результатів, а також звітності; 4) можливість одночасної роботи з кількома первинними документами (регістрами); 5) оперативний контроль відхилень.

Отже, підсумовуючи вищенаведене, можна визначити організацію бухгалтерського обліку як елемент функції управління підприємством. Для досягнення ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку усіх її напрямках необхідна кваліфікована організація бухгалтерського обліку фінансових результатів, регламентована наказом про облікову політику підприємства. За допомогою сучасного програмного забезпечення облікові функції з формування фінансових результатів можуть бути повністю автоматизовані, а їх результати можуть представлятися в будь-якому зручному для користувачів.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
2. Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 592 с.
3. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : Навч. посіб. – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.
4. Карпушенко М. Ю. Організація обліку : навч. посіб. / М. Ю. Карпушенко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х. : ХНАМГ, 2011. - 239 с.
5. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / М.В.Кужельний, В.Г.Лінник. – К. : КНЕУ, 2001. – 334 с.
6. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник / За ред. В.С.Леня. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 696 с.
7. Кужельний М.В., Левицька С.О. Організація обліку: підручник / М.В. Кужельний, С.О. Левицька. – К. : Центр учбової літератури, 2010 – 352 с.
8. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність. Навч. посібник / М.С.Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003. – 141 с.
9. Коришко Н. Організація обліку фінансових результатів суб'єктів підприємницької діяльності / Н. Коришко // Економічний аналіз. – 2010. – №6. – С. 84-86.
10. Багрій К.Л. Важливість автоматизації обліку фінансових результатів у сучасних умовах господарювання / К.Л. Багрій // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – №2. – С.76-79.